

- Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
 Ἄλλὰ μίαν ἐνέργειαν νοεῖς αὐτὸν λέγοντα;
 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·
 Ἐγὼ ἀριθμὸν οὐ λέγω, ἀλλὰ θεανδρικήν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον.
 5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·
 Πῶς γὰρ νοεῖς τὴν θεανδρικήν ἐνέργειαν;
 Μακάριος ὁ ὀσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν·
 Ἐγὼ οὐκ ἐπικρίνω.
 Καὶ ἀναγνωσθέντων τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ βιβλίου μέχρι πέρατος Κωνσταντῖνος ὁ
 10 εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
 Ἀναγινωσκέσθω καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον τῆς αὐτῆς ἁγίας τετάρτης ἐν Χαλκηδόνι συνόδου.
 Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τὴν τοιαύτην τῶν πε-
 πραγμένων βίβλον ἀνέγνω.
 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·
 15 Ἰκανῶς καὶ νῦν ἡ παροῦσα ἔχει ἀνάγνωσις, καθ' ἑτέραν δὲ καὶ ἡ τῶν πεπραγμένων τῆς
 ἁγίας πέμπτης συνόδου βίβλος προκομιζέσθω.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

- 20 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότης Φλαβίων Κωνσταν-
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως καὶ αἰωνίου αὐγούστου
 καὶ αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου
 25 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων
 αὐτοῦ ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς
 Ἰνδικτιῶνος ἐνάτης.
 Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου
 30 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς αὐτοῦ
 θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκρωμένων

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sed unam operationem intellegis eum dixisse?

Macharius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Ego numerum non dico, sed deiurilem eius operationem secundum sanctum Dionisium.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Et quomodo intellegis deiurilem operationem?

Macharius uenerabilis archiepiscopus dixit:

Ego non superiudico.

Et relectis residuis eiusdem libri usque ad finem Constantinus piissimus imperator dixit:

Relegatur et alius liber eiusdem sanctae quartae Chalcedonensis synodi.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius eundem actorum librum relegit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficit et nunc praesens lectio, in subsequenti uero et liber gestorum sanctae quintae synodi proferatur.

ACTIO TERTIA

In nomine domini dei et saluatoris nostri Iesu Christi imperantibus a deo coronatis
et serenissimis nostris dominis Flauis Constantino quidem piissimo et a deo decreto
magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicensimo septimo et post
consolatum eius a deo instructae mansuetudinis anno tertio decimo Heraclio uero
atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicensimo secundo tertia
decima die mensis Nouembrii indictione nona.

Praesidente eodem piissimo et Christo amabile magno imperatore Constantino in secre-
tario sacri palatii, qui cognominatur Trullus, et ex iussione eius deo instructae serenitatis
praesentibus et audientibus

VP BR MNL K

1 piissimus *om.* M 2 intellegis] intelligis R ML K 3 macharius] macarius P BR uenerabilis
om. N uenit L 4 dionisium] dyonisium R L 6 intellegis] intelligis R MNL K 7 macharius]
macarius P B L uenerabilis *om.* N uenit L 9 relectis] relictis R NL K piissimus *bis* B
10–12 relegatur ... dixit B *marg.* 10 chalcedonensis] calcedonensis V B¹ M R calchedonensis N
synodi] sinodi K 11 antiochus] anthiechus R relegiosus] religiosus B²R MNL K eundem]
eorundem B²R eiusdem L actorum] auctorem V B auctorum P 13 et¹ *om.* N uero
om. VP 14 proferatur] proferator V preferatur K 19–20 a deo coronatis et *om.* N 20
et¹ *om.* R dominis *om.* V flauis] flauius P quidem ... decreto *om.* N a *om.* VP NL K
21 principe ... et¹ *om.* N augusto] agusto VP uicensimo] uicessimo P uicesimo M ui-
gesimo K uicensimo septimo] .XXVIII. BR XXVII N 22 consolatum] consulatum P² R ML
a *om.* P R NL K tertio decimo] tertio XIII V .XIII. BR N heraclio] heracleo BR 23
atque] at M¹ adque N tiberio] tyberio R MNL uicensimo] uicessimo P uicesimo ML
K uicensimo secundo] .XXII. BR N 23–24 tertia decima] tertio decima V tertia decima P
.XIII. BR tertio decimo N 24 nouembrii] nouembri VP¹ R nouembris P² MN indictione]
indictionis B nona] nonae BR .VIII. N 26 praesidente] presedente B amabile] amabili
P² dilecto K 27 qui] quod K

- Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφφικίων
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀψικίου καὶ
 ὑποστρατήγου Θράκης
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 5 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ
 τοῦ Ὁρμίσδου οἴκου
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος
 10 τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν
 15 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων <καὶ δομεστίκου τῆς βασιλικῆς τραπέζης>.

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι
 20 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν θεοσεβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ θεοσεβεστά-
 του διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου <ἀρχι>ἐπισκόπου
 τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ
 Γεωργίου τοῦ ὀσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλωνύμου
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ
 25 Πέτρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ
 Μακαρίου τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ
 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιάρχου Θεοδώρου τοῦ
 ὀσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων
 30 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν
 Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε θεοφιλῶν ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι' οἰκείων
 ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένῃ πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα Κωνσταντῖνον
 παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ καὶ
 35 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπι-
 σκόπου Ῥαβέννης Θεοδώρου
 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου

M

5–6 Ἰουλιανοῦ – παύλου M *transmut.* 8 τοῦ] τῶν M (*recte?*) 12 ὑπάτων πατρικίου M 16 et
 domestico imperialis mensae = <καὶ ... τραπέζης> om. M 21 archiepiscopo = <ἀρχι>ἐπισκόπου]
 ἐπισκόπου M 33 εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα M

Niceta glorioso exconsule patricio et magistro imperialium officiorum
 Theodoro glorioso exconsule patricio et comiti imperialis obsequii et substratego Thraciae
 Sergio glorioso exconsule patricio
 Paulo glorioso exconsule patricio
 Iuliano glorioso exconsule patricio et militari logothetae 5
 Constantino glorioso exconsule patricio et curatore imperialis domus Hormisdæ
 Anastasio glorioso exconsule patricio et loci seruatore comitis imperialis excubiti
 Iohanne glorioso exconsule patricio et quaestore
 Polieucto glorioso exconsule
 Thoma glorioso exconsule 10
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum
 Petro glorioso exconsule
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

Conueniente autem et sancta ac uniuersale synodo, quae secundum diuinam sanctionem 15
 congregata est in hac a deo conseruanda regia urbe, id est
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabile diacono locum
 adimplentibus sanctissimi ac beatissimi archiepiscopi antiquae Romae Agathonis et
 Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnae Constantinopoleos
 nouae Romae et 20
 Petro deo amabili presbitero monacho et uicario sedis Alexandriae magnae ciuitatis et
 Machario uenerabili archiepiscopo Theopoleos Antiochiae et
 Georgio relegioso presbitero monacho et apochrisiario Theodori uenerabilis uicarii sedis
 Hierusolimorum
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne 25
 episcopo ciuitatis Regiensis, locum praesentantibus uenerabilis synodi antiquae Romae
 CXXV deo amabilium episcoporum, qui et per proprias subscriptiones declarantur in
 suggestione ab eis facta ad Constantinum piissimum imperatorem, et
 Theodoro relegioso presbitero atque uicario Theodori deo amabilis archiepiscopi Rauenna-
 nae 30
 Basilio episcopo ciuitatis Gortinae insule Cretae

VP BR K

1 niceta] nicaeta P 2 comiti] comitis K obsequii] obsequi V 5 iuliano ... patricio *om.* R
 patricio *om.* B logothetae] logothete V¹ P B logotheta R logothetae K 6 imperialis]
 imperiali K 7 excubiti] excubiti B 9 polieucto] polyeucto P peleucto B 11 ex] consule
 et *om.* R dispositore] dispessytore R 15 autem *om.* R et *om.* R uniuersale] uniuersali
 P R K synodo] sinodo B 16 hac] hanc VP¹ urbe] urbae V *om.* R 17 uenerabile]
 uenerabili P¹ diacono] diaconum V 18 agathonis] aghathonis K 19 sanctissimo archiepiscopo]
 sanctissimi archiepiscopi K constantinopoleos] constantinopoleus BR 21 amabili] amabile BR
 presbitero] presbytero B 22 machario] macario P BR uenerabili] uenerabilis P¹ theopoleos]
 theopoleus BR antiochiae] anthyochiae R 23 relegioso] religioso R K apochrisiario] apocri-
 sario BR apochrisiario K theodori] theodoro V 25 abundantio] habundantio VP 26
 regiensis] regiensi VP¹ BR K 27 CXXV] centum uiginti quinque K subscriptiones] subscriptionis
 V subscriptione B 28 piissimum *om.* P¹ piissimum magnum imperatorem VP BR K 29
 relegioso] religioso R K 31 insulae] insolae B

- Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας
 5 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας
 10 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου
 15 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Δασκυλίου
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης
 20 Θεοδώρου <ἐπισκόπου> Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης
 Στεφάνου <ἐπισκόπου> Ἡρακλείας Πόντου
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου
 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος
 25 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης
 30 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζη<νω>νουπόλεως
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μονῆς ἐπιλεγομένης Βαίων
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ
 35 Ῥώμῃ

 M

20 episcopo = <ἐπισκόπου> om. M
 ζη<νω>νουπόλεως] ζηνουπόλεως M

22 episcopo = <ἐπισκόπου> om. M

30 zinoonopoleos =

Theodoro episcopo Ephesi	
Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae	
Georgio episcopo Cizici	
Petro episcopo Nicomediae	
Photio episcopo Niciae	5
Iohanne episcopo Chalcedone	
Theodoro episcopo Meletinae	
Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrygiae	
Macrobio episcopo Seleucia Hisauriae	
Georgio episcopo Bizois Thraciae	10
Gregorio episcopo Mitileneae	
Sergio episcopo Silimbriae	
Andrea episcopo Methymnae	
Theognio episcopo Cii	
Georgio episcopo Camuliane	15
Antonio episcopo Ypepon	
Genesio episcopo Anastasiopoleos	
Platone episcopo Cinnae	
Iohanne episcopo Dascilii	
Theodoro episcopo Iustinianopoleos Gordi	20
Theodoro episcopo Uerissis	
Stephano episcopo Heracliae Ponti	
Longino episcopo Tii	
Dometio episcopo Plusiados	
Solomone episcopo Claneu	25
Georgio episcopo Cohensi	
Iohanne episcopo Myndi	
<Gregorio> episcopo Cantani	
Iohanne episcopo Lappis	
Eulalio episcopo Zinonopoleos	30
Constantino episcopo Dalisandu	
Theodoro episcopo Olbis	
Theophanio presbitero et abbate uenerabilis monasterii in Sicilia positi, qui cognominatur Baia	
Georgio presbitero et monacho monasterii Renati positi in antiqua Roma	35

VP BR K

2 heracliae] eracliae VP	thraciae] traciae B K	chrachia R	cf. Mitteilungen d. Ges. f. Salzburger
Landeskunde 124 (1985) 305–318.	3 cizici] cizyci V	4 nicomediae] nichomediae K	5 photio]
6 chalcidone] calcedone V	8 hierapoleos] hierapoleus B		
9 macrobio] machobrio V	10 bizois] byzois B	11 gregorio] georgio BR	
12 silimbriae] silymbriae B	13 methymnae] metimne V	metymnae P	
14 cii] cih VP	16 ypepon] ypipon V	hypepon P ¹	17 anastasiopoleos] anastasio-
18 cinnae] cynne P	19 dascilii] dascylii B	20 iustinianopoleos] iustinianopoleus	
22 stephano] stefano B	heracliae] eracliae VP	23 tii] thii R	24
25 claneu] claneo VP	26 cohensi]		
27 myndi] mindi VP	mundi K	28 γρηγορίου = <gregorio>] georgio VP BR K	
30 eulalio] seualio V ¹	31 zinonopoleos] zyninopoleos V	32 zininopoleos P	33
34 theophanio] theofanio BR	qui] quod R	cognominatur]	
35 monacho] monachi VP			

Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην Ἀναστασίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τῶν εὐκτηρίων τοῦ ἐνταῦθα εὐαγοῦς πατριαρχείου καὶ

- 5 Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ τοῦ μαθητοῦ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Ἀντιοχείας.

Καὶ καθεσθέντων τῶν <τε> ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου
10 σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν μέσῳ τῶν ἁγίων ἀρχάντων εὐαγγελίων Παῦλος ὁ μεγαλοπρεπέστατος ἀσηκρήτης καὶ βασιλικὸς σεκρετάριος εἶπε·

Κατὰ τὰ ἐν τῇ παρελθούσῃ συνελεύσει διαλαληθέντα παρὰ τῆς θεοσόφου ὑμῶν βασιλείας, ἰδοὺ τὰ βιβλία τῆς ἁγίας πέμπτης συνόδου μετὰ χειρὸς ἔχομεν καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον.

- 15 Κωνσταντῖνος <ὁ> εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Παρὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος ὑποδεχόμενος τὴν βίβλον ἀναγινωσκέτω.

Καὶ λαβὼν καὶ ἀναπτύξας τὴν τοιαύτην βίβλον ἀπῆρξατο τοῦ προοιμίου τῆς τοιαύτης βίβλου ἔχοντος ἐπὶ λέξεως οὕτως· „Λόγος τοῦ ἐν ἁγίοις Μηνᾶ ἀρχιεπισκόπου

- 20 Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Βιγίλιον τὸν μακαριώτατον πάπαν Ῥώμης περὶ τοῦ ἐν εἶναι τοῦ Χριστοῦ τὸ θέλημα.“ καὶ ἀναστάντες οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν·

- Εὐσεβέστατε δέσποτα, ἐφαλεύθη ἡ παρούσα βίβλος τῆς πέμπτης συνόδου· μὴ ἀναγνώσθῃ ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, πλαστὸς γάρ ἐστιν· ἀλλὰ κέλευσον
25 ἀκριβῶς ἐπισκῆψαι. πληροφορηθῆναι γὰρ ἔχει τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν κράτος, ὅτι οὐκ ἐτέθη τῇ καὶ τῶν γινομένων τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ συνόδῳ ἐν προοιμίοις οὗτος ὁ λεγόμενος λόγος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον, ἀλλὰ προσεχῶς ἐνετέθη ἐν τοῖς προοιμίοις τῆς παρούσης βίβλου, καθὼ ἐν τῷ εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ τῆς θείας λήξεως ἐτελεύτησε Μηνᾶς, ἡ δὲ ἁγία πέμπτη σύνοδος ἐν τῷ εἰκοστῷ ἐβδόμῳ ἔτει
30 τῆς αὐτοῦ βασιλείας συνεθροίσθη, ἐπισκοποῦντος ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως Εὐτυχίου τοῦ τῆς ὁσίας μηνῆς.

- Καὶ ἐπισκῆψαντες ὁ τε εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἅμα τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἀρχουσι καὶ τισι τῶν τῆς ἁγίας συνόδου θεοφιλῶν ἐπισκόπων καὶ ἀναπτύξαντες καὶ ἀνακρίναντες εὗρον
35 μείωσιν ἀριθμητικὴν τὴν πρὸς συνήθειαν ἐντεθειμένην ἐν ταῖς <τετ>ράσιν, ἀλλ' ἐν τῇ

19 – 21 cf. V. Grumel, Reg., Nr. 243 (a. 552)

M

8 <τε> om. M 9 μητροπολιτῶν καὶ add. Agathon a. 713? 15 <ὁ> om. M 25 aduertere
pracsentem librum = ἐπισκῆψαι <τὴν παρούσαν βίβλον>? 35 <τετ>ράσιν] πέρασιν M

Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii, qui cognominatur Domus Arsitia,
positi similiter in seniore Roma

Anastasio presbitero et monacho oratoriorum uenerabilis huius patriarchii et
Stephano presbitero et monacho discipulo Macharii archiepiscopi Theopoleos Antiochiaie.

Resedentibus quoque tam gloriosissimis patriciis et consulibus quam omnibus uenerabilibus et deo amabilibus episcopis <ordinabiliter> in eodem secretario Trulli, praepositis in medio sanctis et intemeratis euangelii Paulus magnificus asecrta et imperialis secretarius dixit:

Secundum quod in praeterito conuentu interlocuta est deo instructa pietas uestra, ecce libros sanctae quintae synodi prae manibus habemus et suggerimus ad quod placuerit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Praesens Antiochus relegiosus lector et notarius suscipiens librum relegat.

Et accipiens aperiensque eundem librum exorsus est principium praedicti libri, qui ita continebat: „Sermo sanctae memoriae Maenae archiepiscopi Constantinopoleos ad

Uigilium beatissimum papam Romanum de eo quod una sit Christi uoluntas.“ et exsurgentes legati apostolicae sedis Romae exclamauerunt:

Piissime domine, falsatus est praesens liber quintae synodi. nequaquam relegatur sermo, qui dicitur Maenae ad Uigilium, quia finctus est; sed iube diligenter aduertere praesentem librum. satisfieri enim habet piissimum uestrum imperium, quia non est tunc temporis positus in exordio, cum fierent acta in sancta quinta synodo, iste qui dicitur sermo Maenae ad Uigilium. nuper appositus est in principiis praesentis libri, eo quod uicesimo primo anno Iustiniani diuae memoriae obiit Maenas, quinta autem synodus uicesimo septimo anno imperii eius congregata est, episcopatum tenente huius regiae urbis Euthychio uenerabilis memoriae.

Et inspicientes tam piissimus imperator una cum gloriosissimis iudicibus et quibusdam ex sancta synodo deo amabilibus episcopis et aperiens ac discernentes inuenerunt tres quaterniones in principio libri additos non habentes subnotationem numeri, qui secundum

VP BR MNL(6) K

1 stephano] stefano B monachis] monachis K qui] quod K 3 monacho] monachi B oratoriorum] horatoriorum VP 4 stephano] stefano B macharii] macarii P R macari B theopoleos] theopoleus BR 6 resedentibus] residentibus MNL K quam] que V 7 κατὰ τάξιν = <ordinabiliter> om. VP BR MNL K 8 asecrta] asecrta P² N asecreto M imperialis] imperialius M 9 secretarius] secretarios P¹ 10 instructa] instructe V 11 prae] in BR quod] quo VP¹ 12 constantinus] constantinus V 13 antiochus] anthiochus P² antiochus B relegiosus] religiosus R MNL K librum relegat] liber relegatur N 15 maenae] menne R L menae M K constantinopoleos] constantinopoleus BR 17 exsurgentes] exurgentes R NL K apostolicae] apostolici V romae] romanae M 18 falsatus] falsus N synodi] sinodi B K relegatur] legatur K 19 maenae] menae V menae M finctus] fictus M¹ finitus K 20 temporis] tempore VP 21 fierent] fierint B fuerint N maenae] menae B menae M 22 ἄλλὰ προσεχῶς = <sed> nuper ? appositus] adpositus B N K depositus R principiis] principio K uicesimo primo] uicesimo primo V XX primo BR 23 iustiniani anno P maenas] menas B NL K menas M uicesimo septimo] XXVII B uicesimo N 24 euthychio] euthytio V eutycho P¹ eutychio P² euthicio B eutichio R ML K euthycio N 26 inspicientes] incipientes N gloriosissimis] gloriosissimus V 27 ex] et V inuenerunt et tres R 28 quaterniones] quaternones N libri] liber N additos] aditos V additus K qui] que con. Lu

τετάρτη τετράδι εἶναι τὸν πρῶτον ἀριθμὸν καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτὴν δευτέραν καὶ τρίτην τετράδα ἐφεξῆς, ἄλλως τε [δὲ] καὶ ἀνόμοια εἶναι τὰ γράμματα τῶν ὑποβληθεισῶν ἐν πρῶτοις τριῶν τετράδων, ἐν αἷς ἐμφέρεται ὁ λεγόμενος Μηνᾶ πρὸς Βιγίλιον λόγος, πρὸς τὰ γράμματα τὰ ἀρχῆθεν γεγραμμένα ἐν τῷ λεχθέντι βιβλίῳ.

5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ὁ τοιοῦτος μὴ ἀναγινωσκέσθω λόγος, τὸ δὲ προοίμιον τῶν πεπραγμένων τῆς αὐτῆς ἀγίας πέμπτῃς συνόδου κατὰ τάξιν ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἀνεγνώσθη τὸ πρῶτον βιβλίον.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

10 Ἀκολουθῶς καὶ ἡ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν πεπραγμένων τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ πέμπτῃ συνόδῳ γενέσθω ἀνάγνωσις.

Καὶ λαβὼν Πέτρος ὁ εὐλαβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τὸ βιβλίον ἀνέγνω. καὶ ἀναγινωσκομένης τῆς ἑβδόμης πράξεως εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ λίβελλοι δύο ὡς ἀπὸ Βιγιλίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μηνίᾳ γενομένου πάπα

15 Ῥώμης, ὁ μὲν εἰς πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενομένον βασιλέα, ὁ δὲ ἕτερος πρὸς Θεοδώραν τὴν ἐν εὐσεβεῖ τῇ μηνίᾳ γενομένην αὐγούσταν, ἐν οἷς περιέχεται οὕτως·

„Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Θεόδωρον τὸν γενομένον ἐπίσκοπον Μομφουεστίας ὡς ἀλλότριον αἰεὶ γεγονότα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀγίων πατέρων ἐναντίον, ὃς οὐχ ὁμολογεῖ σαρκωθῆναι τὸν θεὸν λόγον, τουτέστι Χριστὸν εἶναι μίαν ὑπόστασιν καὶ ἐν πρόσωπον

20 καὶ μίαν ἐνέργειαν.“

Καὶ ἀναστάντες πάλιν οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης μετὰ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἐβόησαν καὶ εἶπον·

Μὴ ποιήσῃ ὁ θεός, δέσποτα, οὐκ εἶπε Βιγίλλιος μίαν ἐνέργειαν, οὐκ εἰσὶν οἱ λίβελλοι Βιγιλίου, ἐφαλεῦσθη καὶ αὕτη ἡ βίβλος ὥσπερ καὶ τὰ προοίμια τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς

25 παρούσης πέμπτῃς συνόδου· ἐπεὶ, δέσποτα, εἰ μίαν ἐνέργειαν ἐδογμάτισε Βιγίλλιος καὶ ἀπεδέχθη ἐκ τῆς συνόδου, καὶ ἐν τῷ ὄρῳ τῆς αὐτῆς ἀγίας <πέμπτῃς> συνόδου ἡ τοιαύτη περὶ μιᾶς ἐνεργείας εἶχεν ἀναληφθῆναι φωνή. ἀναγινωσκομένου δέ, εὐσεβέστατε δέσποτα,

τοῦ τοιοῦτου ὅρου εὐρίσκει ὁ δεσπότης τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν· καὶ καθ' εἰρμὸν καὶ τάξιν ἀναγνώσθεις τῆς εἰρημένης βίβλου μέχρι τοῦ ὅρου, ἀναγνωσθέντος δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ

30 ὅρου ἕως πέρατος οὐδαμῶς τι ἐμφερόμενον περὶ μιᾶς ἐνεργείας ἐν τῷ τοιούτῳ εὐρέθη ὄρω.

17 – 20 cf. Conc. oec. V, ACO IV 1 p. 187,28 – 32; p. 188,11 – 15; cf. MANSI XI 592 A 4 – 9

M

2 τε δὲ καὶ M 26 quintae = <πέμπτῃς> om. M

consuetudinem affigitur in quaternionibus, sed in quarto quaternionem habente primum numerum et in sequenti quaternionem secundum et tertium <quaternionem> subsequenter, alias uero et dissimiles esse litteras eorundem in exordiis summissorum quaternionum, in quibus continebatur sermo, qui dicitur Maenae ad Uigilium, a litteris, quae prius scriptae sunt in eodem codice.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Huiusmodi non relegatur sermo; proemium enim gestorum eiusdem sanctae quintae synodi ordinabiliter relegatur.

Et relectus est primus liber.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sequenter et secundi libri gestorum eiusdem sanctae quintae synodi lectio proueniat. Et accipiens Petrus relegiosus diaconus et notarius sanctissimi patriarchae Constantino-
poleos librum relegit. et dum relegeretur septima actio, reperti sunt in ea duo libelli quasi
ex nomine Uigilii sanctae memoriae, qui fuit papa Romanus, unus quidem ad Iustinianum
piaie recordationis quondam imperatorem, alter uero ad Theodorum piaie memoriae
quondam augustam, in quibus continebatur ita: „Anathematizamus autem et
Theodorum, qui fuit episcopus Mopsuestiae, tamquam qui alienus semper extiterit ab
ecclesiis et sanctis patribus aduersarius, qui non confitetur incarnatum esse deum uerbum,
id est Christum esse unam subsistentiam et unam personam et unam operationem.“

Et exsurgentes iterum legati apostolicae sedis antiquae Romae una qui cum eis erant deo
amabilibus uiris exclamauerunt dicentes:

Non faciat deus, domine, non dixit Uigilius unam operationem, non sunt libelli Uigilii,
falsatus est et hic liber sicut et exordia primi libri praesentis quintae synodi; nam, domine,
si unam operationem docuit Uigilius et susceptus est a synodo, utique et in diffinitionem
eiusdem sanctae quintae synodi de una operatione uox habuit conpraehendi. dum relecta
ergo fuerit, piissime domine, ipsa definitio, inueniet dominus omnem ueritatem; conse-
quenter itaque et secundum ordinem relecto eodem libro ipsaque definitione usque ad
finem relecta nullo modo aliquid de una operatione in eadem definitione inuentum est
contineri.

VP BR MNL K

1 habente] habentem *con.* Lu habere Mansi 2 sequenti] subsequenti K τετράδα = <quater-
nionem> atque quartum VP BR MNL K 3 dissimiles] dissimile P dissimilis B litteras] licteras
K eorundem] eorundum K summissorum] submissorum B 4 continebatur] continetur V
contenebatur B maenae] maene V menae B mene R NL K mennae M a] *add.* B¹
aliis R litteris] lictis K 5 eodem] edem V¹ codice] codicem K 7 proemium] primum
V premium P¹ N²L postmodum BR primum N¹ enim = & (autem?) quintae]
quinque V quin P¹ 11 sequenter] sequentes VP secundi libri] secundus liber B lectio]
loco R 12 relegiosus] religiosus R MNL K diaconus] dyaconus K notarius] notus N
patriarchae] patriarchiae VP 12–13 constantinopoleos] constantinopoleus BR 13 relegeretur]
relegetur N reperti] repperit M¹N K libelli] libri BR 14 unus] unius MNL 15 quondam]
quoddam VP¹ NL K alter] alterum K theodorum] theodorum VP K 16 quondam] quoddam
VP¹ BR K augustam] agustum VP¹ agustum P² continebatur] contenebatur B anathe-
matizamus] anathematizans V anathimatizamus B anethematizamus K 17 theodorum] theo-
dorus N mopsuestiae] mopsuostiae M mopsbestiae N extiterit] existerit K 18 aduer-
sarius] aduersariis K 19 subsistentiam] substantiam VP L 20 exsurgentes] exurgentes R MNL K
una qui cum] qui cum eo R 22 faciat] faciet B¹ 23 et¹ *om.* V R L 23–24 domine si unam]
si N 24 diffinitionem] deffinitionem P² definitionem B NL K diffinitione M 25 con-
praehendi] comprehendi ML K 26 definitio] difinitio V diffinitio M inueniet] inueniat B
27 itaque *om.* K relecto] lecto V definitione] difinitione V deffinitione P² diffinitione
M 28 definitione] diffinitione M 29 contineri] conteneri B¹

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ εὐλαβέστατος διάκονος, οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον·

Αἰτοῦμεν τὴν θεόσοφον ὑμῶν γαλήνην εὐκαίρως τὴν λεχθεῖσαν ἀνακριθῆναι βίβλον εἰς τὸ τὴν ἐν αὐτῇ γενομένην πλαστουργίαν φανερωθῆναι.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Τὸ αἰτηθὲν καθ' ἑτέραν γενέσθω, ἡ δὲ παροῦσα βίβλος μέχρι τέλους ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ ἀνεγνώσθη.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

10 Τὴν εἶδῃσιν τῶν ἀναγνώσθεντων βιβλίων λαβοῦσα, τῶν συνοδικῶν φημι, ἡ τε ἁγία σύνοδος καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες λεγέτωσαν, εἰ εὐρέθη ὁρισθὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἁγίων συνόδων, ὅπερ ὑπέσχετο Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαβέστατοι ἄνδρες ἀποδεικνύειν ἐν θέλημα καὶ <μίαν> ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 Ἡ ἁγία σύνοδος καὶ οἱ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες εἶπον·

Ἐκ τῶν νῦν ἀναγνώσθεισων ἁγίων συνόδων, ὡς ἴστε, εὐσεβέστατοι, παντελῶς οὐχ εὔρομεν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

20 Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διεξίτωσαν, εἰ κατὰ τὰ παρ' αὐτῶν ὑποσχεθέντα ἐτοιμῶς ἔχουσι χρήσεις προαγαγεῖν ἁγίων ἐκκρίτων πατέρων ὀφειλούσας ἀποδείξαι, ὅπερ ὑπέσχοντο, ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ταύτας προκομίζετωσαν.

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἶπον·

25 Κατὰ τὰ κελευσθέντα παρὰ τοῦ ὑμετέρου κράτους, διωρίας ἡμῖν διδομένης, τὰς ὑποσχεθείσας παρ' ἡμῶν προφέρεισθαι τῶν ἁγίων πατέρων προκομίζομεν χρήσεις.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Μακάριος ὁ ὁσιώτατος ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο καθ' ἑτέραν πραττέτωσαν.

30 Γεώργιος ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν σύνοδος εἶπον·

MT (25)

13 unam = <μίαν> om. M

25 κατὰ inc. T (26,23)

Theodorus et Georgius uenerabiles presbiteri et Iohannis uenerabilis diaconus, legati sanctissimi papae antiquae Romae, dixerunt:

Petimus deo instructam uestram serenitatem, ut tempestiue praedictus liber examinetur, ut adinuentio, quae in ea facta est, manifestetur.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Quod postulatum est in subsequenti proueniat, praesens uero liber usque ad finem relegatur.

Et relectus est.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Cognitionem relectorum synodicorum librorum percipientes tam sancta synodus quam-
que gloriosissimi iudices edicant, si inuenitur definitum esse ab eisdem sanctis synodis,
sicut pollicitus est Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt
relegiosi uiri demonstrare unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispen-
satione domini nostri Iesu Christi.

Sancta synodus et gloriosissimi iudices dixerunt:

Ex lectione sanctorum conciliorum, sicut nostis, piissimi, penitus non inuenimus in
incarnationis dispensatione unius sanctae trinitatis domini nostri Iesu Christi unam uo-
luntatem et unam operationem.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Macharius uenerabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt prosequantur, si secundum
quae ab eis promissa sunt paratum habent proferre testimonia sanctorum probabilium
patrum, quae debeant approbare, sicut polliciti sunt, unam uoluntatem et unam opera-
tionem in incarnationis dispensatione domini nostri Iesu Christi, et haec proferant.

Macharius uenerabilis archiepiscopus Antiochiae et qui cum eo sunt dixerunt:

Secundum iussa uestri imperii, indutia nobis data, testimonia, quae proferre promisimus,
sanctorum <patrum> proferimus.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Macharius uenerabilis archiepiscopus et qui cum eo sunt haec in subsequenti peragant.
Georgius sanctissimus archiepiscopus Constantinopoleos et quae sub eo est synodus
dixerunt:

VP BR MNL K

1 uenerabiles] uenerabilis V	presbiteri] praesbyteri B	iohannis] iohannes BR	diaconus] dyaconus K
1–2 legati a sanctissimo P ²	2 sanctissimi] sanctissimo VP	sanctissime N	
papae] papa P ²	3 petimus a deo B add.	tempestiue] tempestiuae V	4 ea (αὐτῇ)] eo R NL K
6–9 quod ... dixit om. R L	6 postulatum] postolatum P ¹	est om. B	7 relegatur] legatur B
10 relectorum] praedictorum BR	synodicorum] synodorum VP	percipientes] precipientes R	
10–11 quamque] quamcumque R	11 edicant] condicant R	aedicant N	definitum] diffinita M
M definitam NL	12 macharius] macarius P BR	13 relegiosi] religiosi R MNL	relegiosi uiri om. K
et unam operationem om. R	in om. VP ¹	13–14 dispensatione] dispensationis V	
15 synodus] sinodus K	16 lectione] lectionem V	conciliorum om. R	nostis] nostris VP ¹
piissimi] piissime P	penitus] paenitus B	17 dispensatione] dissipatione P	20 macharius] macarius P B
20–21 secundum ea quae ab eis sunt promissa sunt R	22 approbare] adprobare BR		NL
23 incarnationis] incarnatione VP ¹ R MNL K	dispensatione] dispensationis VP R MNL K		
24 macharius] macarius P B	uenerabilis] uenit L	antiochiae] anthiochiae K	dixerunt om. R
25 data] date V	26 πατέρων = <patrum> om. VP BR MNL K	proferimus] proferemus M	28 macharius] macarius P B
uenerabilis] uenit L	29 georgius om. M	quae (B M corr.)] qui VP	R NL K
synodus] synodis V			